

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นักการศึกษาพยาบาลเป็นจำนวนมากพยายามแสวงหาความหมายของคำว่า "การพยาบาล" เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง แต่ยังหาข้อยุติไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการพยาบาลได้เริ่มมานานแล้วตั้งแต่โบราณกาล ภัยพิบัติที่สำคัญคือ มนุษย์มีความเห็นใจ รักใคร่ผู้อื่นและมีจิตใจฝังลึกในทางเมตตา กรุณา บุคคลเหล่านี้ จึงช่วยเหลือประคับประคองบุคคลอื่นให้เกิดความสุขสบายเท่าที่จะทำได้ และมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาตามกาลเวลา¹ ดังที่ พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ ได้กล่าวไว้ว่า การพยาบาลได้ริเริ่มมาตั้งแต่มีมนุษย์เกิดขึ้นในโลก และโลกนี้จะขาด พยาบาลเสียมิได้ครามเท่าที่ยังมีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่ในวัฏสังขารของมนุษย์² ภัยพิบัตินี้ การพยาบาลจึงมีความหมายมากมายและแตกต่างกัน ซึ่งล้วนมีนัยแห่ง ความถูกต้องทั้งสิ้น แล้วแต่ว่าใครจะพิจารณาสภาพและสาระสำคัญของชีวิตไปในค่านิยม

ฟลอเรนซ์ ไนติงเกิล (Florence Nightingale) ได้ให้ความหมาย ของการพยาบาลไว้ว่า "การพยาบาลคือ การดูแลผู้ป่วยให้ได้รับอากาศดี ปลอดภัย รับประทานอาหารที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายผู้ป่วย"³ เพราะท่านมีความเชื่อว่า

¹ วัลลีย์ แคงสว่าง, "การศึกษาและวิวัฒนาการของพยาบาลไทยในอนาคต," ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 1 (พระนคร : ประศาสน์การพิมพ์, 2503), หน้า 181.

² พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ, "เอกลักษณ์ของการพยาบาล," ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สัตยการพิมพ์, 2523), หน้า 50.

³ Em Olivia Bevis, Fundamentals of nursing practice ? concepts, roles and functions (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1979), p.12.

สภาพแวดล้อมที่ดีจะสามารถช่วยลดจำนวนเชื้อโรคและลดอัตราการตายได้¹ ส่วน เฮนเดอร์สัน (Henderson) กล่าวว่า "การพยาบาลคือ การช่วยเหลือคนแต่ละคนทั้งที่เป็นผู้เจ็บป่วย หรือ คนปกติ ด้วยการกระทำกิจกรรมใดๆก็ตามที่จะทำให้ผู้นั้นมีสุขภาพดี หรือหายจากโรคเร็วขึ้น (หรือตายอย่างสงบ) รวมทั้งช่วยให้ผู้ป่วยเหล่านั้นมีกำลังใจ มีความรู้และสามารถช่วยเหลือตนเองได้รวดเร็วยิ่งที่สุด"² สำหรับ ฟาริกา อิบราฮิม ได้ให้ความคิดเห็นว่า "การพยาบาลคือ การปลดปล่อยความทุกข์ของผู้ป่วยหรือผู้ต้องการความช่วยเหลือ"³ ในขณะที่ เกสินี เห็นพิทักษ์ ได้ให้คำนิยามของการพยาบาลไว้ว่า "การพยาบาลคือ การศึกษาเกี่ยวกับศิลปะการช่วยเหลือมนุษย์ที่ประสบปัญหาสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยนำหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆมาประยุกต์สร้างเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติ"⁴

จากตัวอย่างความหมายของการพยาบาลดังกล่าว ได้แสดงว่า การให้คำนิยามหรือความหมายของการพยาบาล มีลักษณะทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความรู้ ลักษณะงานที่ตนเองกำลังปฏิบัติ การยอมรับของหน่วยงานหรือสิ่งแวดล้อม การได้รับการเตรียมขณะปฏิบัติเมื่อเป็นนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสำนึกในบทบาทหรือความสำคัญของตนเองที่มีต่อวิชาชีพพยาบาล

1
Ibid.

2. Harmer, revised by Virginia Henderson, Textbook of the Principles and Practice of Nursing (New York : Macmillan Co., 1955),p.7.

3 ฟาริกา อิบราฮิม, "มาตรฐานการศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาล," ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สัคยการพิมพ์, 2523), หน้า 166.

4 เกสินี เห็นพิทักษ์ และคณะ, หลักการพยาบาล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยเชม, 2525), หน้า 2.

ซึ่งตนเองกำลังปฏิบัติอยู่¹ จึงทำให้พิจารณาการพยาบาลในลักษณะต่างๆกัน ความเชื่อทางการพยาบาลที่แตกต่างกันนี้ มีผลทำให้บทบาทของพยาบาล ความมุ่งหมายของการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาลของแต่ละสังคม หรือสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกัน และมีลักษณะเฉพาะตัว

ความเชื่อหรือแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการทางการพยาบาลและการปฏิบัติการพยาบาลทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้เพราะแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลเป็นเสมือนเงาสสะท้อนของความเชื่อ ซึ่งจะทำให้มีพลังจูงใจให้สามารถแสดงออกมาในลักษณะของความมุ่งหมายและปฏิบัติได้² หากพยาบาลไม่อาจสร้างความกระจ่างให้แก่ตนเองว่า ยึดถือปรัชญาการพยาบาลอย่างไร สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันหรือของเพื่อนร่วมวิชาชีพหรือไม่แล้ว ก็ไม่อาจทราบบทบาทที่แท้จริงของตน ทำให้ไม่สามารถที่จะกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สม่ำเสมอและแน่นอนได้ ซึ่งจะเป็นอันตรายใ้แก่ตัวตนเอง ผู้ป่วย ตลอดจนเป็นการบั่นทอนความมั่นคง คุณภาพและมาตรฐานของวิชาชีพ/

โดยลักษณะแห่งวิชาชีพ อาจารย์พยาบาลหรือพยาบาลฝ่ายการศึกษา ก็คือพยาบาลวิชาชีพ ผู้มีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งควบคุม ปลูกฝังพฤติกรรมอันดีงามให้แก่นักศึกษา ส่วนพยาบาลประจำการหรือพยาบาลฝ่ายบริการพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลที่มีนักศึกษาพยาบาลฝึกปฏิบัติ นั้น นอกจากจะมีหน้าที่หลักคือ ให้การพยาบาลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วย และให้บริการแก่ประชาชนและสังคมแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญมากในการช่วยเหลืออาจารย์

¹กระทรวงสาธารณสุข, สำนักงานปลัดกระทรวง กองงานวิทยาลัยพยาบาล, หลักการพยาบาล (สมุทรปราการ : ชนิษฐการพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า 4.

²เดือนเพ็ญ ซาคิดานนท์ วิจิตร ศรีสอาน และละออ หุทางกูร, "อภิปรายเรื่อง การจัดการศึกษาวิชาพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่สมบูรณ์แบบ," ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2511), หน้า 201.

และนักศึกษาพยาบาลในค่านการสอนภาคปฏิบัติ ให้คำแนะนำและช่วยดูแลนักศึกษาขณะฝึกปฏิบัติด้วย¹ แม้โดยหลักการจะแบ่งพยาบาลวิชาชีพออกตามหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารและการปฏิบัติการ ทลออกจนมีขอบเขตของงานซึ่งต้องรับผิดชอบกันคนละด้านที่แน่นอนก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติและความเป็นจริงแล้ว พยาบาลฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลนั้น ไม่อาจแยกกันได้โดยเด็ดขาด² กล่าวคือ ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะบุคคลที่รับบริการของทั้งสองฝ่ายเป็นบุคคลเดียวกัน อันได้แก่ ผู้ป่วย ดังนั้น การศึกษาพยาบาลที่ได้ผลดีนั้นมาจากหอผู้ป่วยที่มีการพยาบาลที่ดี และขณะเดียวกัน การพยาบาลที่ดีย่อมมาจากการศึกษาพยาบาลที่ดีด้วย

แต่ในปัจจุบัน /อาจารย์พยาบาลหรือพยาบาลฝ่ายการศึกษาและพยาบาลประจำการหรือพยาบาลฝ่ายบริการพยาบาล มักจะมีข้อขัดแย้งระหว่างกัน การขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน อันจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า พยาบาลฝ่ายการศึกษาจะทำงานมุ่งแต่ปรับปรุงการศึกษา โดยไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงว่า จะสามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่เพียงไร และฝ่ายบริการพยาบาลก็ถือปฏิบัติไปตามแนวทางที่กระทำอยู่ประหนึ่งว่ากระทำกิจวัตรประจำวัน ไม่ได้มีการปรับปรุงหรือเตรียมสภาพการพยาบาลให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางการศึกษา ความคิดของพยาบาลทั้งสองแบบนี้ อาจทำให้เกิดปัญหาในการผลิตพยาบาลที่ดี เพราะนักศึกษาได้เรียนภาคทฤษฎีในลักษณะหนึ่ง แต่ต้องประสบกับการฝึกปฏิบัติในอีกลักษณะหนึ่ง ดังที่ แมคคาร์ที และ โครซี

ศูนย์วิทยพัทยากร

¹สมจิต หนูเจริญกุล, "สภาพและคุณภาพของการศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาล," ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สัทยการพิมพ์, 2523), หน้า 39.

²วิเชียร ทวีลาภ, "ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการบริการพยาบาล," การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แผนการศึกษาพยาบาล และแผนบริหารการพยาบาลแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร : กองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข, 2521), หน้า 140.

(Mc Carthy and Krozy) ได้ให้ความเห็นว่า มีความไม่เข้าใจกันอยู่เสมอระหว่างทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายบริการพยาบาลได้กล่าวว่า ฝ่ายการศึกษาพยาบาลไม่พิจารณาถึงความต้องการของฝ่ายบริการพยาบาล และไม่ไ้ตระหนักถึงความเป็นจริง ส่วนฝ่ายการศึกษา กล่าวว่า ฝ่ายบริการพยาบาลปฏิบัติการพยาบาลโดยเน้นที่งาน (Task oriented) และต่อต้านการเปลี่ยนแปลงโดยไม่สนใจในการนำทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ¹ นอกจากนี้ เนเยอร์ (Dorothy D. Nayer) ได้กล่าวไว้ว่า

การแยกเป็นฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลนั้น ทำให้การจัดการเรียนการสอนบนหอผู้ป่วยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายบริการพยาบาลเพียงเล็กน้อย ทำให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างกัน อาจารย์กำหนดคุณภาพการพยาบาลของฝ่ายบริการพยาบาลว่า ไม่เป็นรูปแบบที่ดีแก่นักศึกษา ในขณะที่เดียวกัน ฝ่ายบริการพยาบาลได้กำหนดความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลที่สำเร็จใหม่ว่า มีความชำนาญน้อยกว่าพยาบาลที่เพิ่งสำเร็จในสมัยก่อน ²

ในปี พ.ศ. 2526 นางนาฏ จงธรรมานุรักษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของครูพยาบาลและผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นบนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นครูพยาบาลและผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลจำนวน 200 คน จากสถาบันการศึกษาพยาบาลและโรงพยาบาลทุกสังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลปรากฏว่า ความคาดหวังของ

¹ Nancy Mc Carthy and Ronna Krozy, " A Joint Service Education Project," Nursing Outlook 24 (September 1976) : 564-567.

² Dorothy D. Nayer, " Unification Bring Nursing Service and Nursing Education Together," American Journal of Nursing . 80 (June 1980) : 1110.

ครูพยาบาลและผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลโดยส่วนรวมแล้วไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อแล้วพบว่า มี 9 ข้อจาก 44 ข้อที่มีความแตกต่างกัน ส่วนความร่วมมือที่ปฏิบัติจริงตามความเห็นของครูพยาบาลและผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ครูพยาบาลมีความเห็นต่อการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับความร่วมมือ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล สำหรับการเปรียบเทียบคะแนนความคาดหวังและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับความร่วมมือโดยส่วนรวมและรายข้อมีความแตกต่างกันทุกข้อ และในทุกกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพยาบาล ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล และรวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด¹

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ความไม่เข้าใจต่อกันและขาดความร่วมมือที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการนั้น อาจจะมีสาเหตุจากการที่มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาแม้จะรู้สึกตัวหรือไม่ก็ตาม จะต้องมีการปฏิบัติเป็นหลักฐานอยู่เสมอ² นอกจากนี้ การวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลยังไม่เคยมีผู้ใดทำการวิจัยในประเทศไทย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทราบความเชื่อหรือแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบันว่า มีแนวคิดส่วนใหญ่ไปทางลัทธิใด ยึดสิ่งใดเป็นสำคัญในการพยาบาล และมีความต้องการให้เป็นไปในลักษณะใด รวมทั้งหาคำตอบว่า ทั้งอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการมีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลเหมือนกันหรือต่างกันอย่างใด ซึ่งข้อค้นพบของการวิจัยนี้ นอกจากจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึง

¹นางนาฏ จงขรรฆานุรักษ์, "การเปรียบเทียบความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของครูพยาบาลและผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดระบบการเรียนรู้นับต่อผู้ช่วยให้กับนักศึกษาพยาบาล" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพยาบาลศึกษา ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 102-107.

²เกษมเพ็ญ ชาติกานนท์ วิจิตร ศรีสอาน และละออ หุคางกูร, "อภิปรายเรื่อง การจัดการศึกษาวิชาพยาบาลเพื่อให้ผู้ช่วยได้รับการพยาบาลที่สมบูรณ์แบบ," ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 3, หน้า 201.

ระบบการพยาบาลของไทยแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรทางการพยาบาล การเตรียมและอบรมพยาบาลวิชาชีพให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนเป็นแนวทางในการวิจัยสำหรับผู้สนใจต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ

ปัญหาของการวิจัย

1. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิพรตนิยม (Asceticism) แยกต่างกันหรือไม่
2. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิจินตนิยม (Romanticism) แยกต่างกันหรือไม่
3. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิปฏิบัตินิยม (Pragmatism) แยกต่างกันหรือไม่
4. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิอัตถิภาวนิยม (Humanistic existentialism) แยกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากการพยาบาลของไทยซึ่งได้ริเริ่มให้มีพยาบาลอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2439 (ค.ศ. 1896)¹ มีการแบ่งแยกตำแหน่งหน้าที่การพยาบาลออกเป็น

¹อรุณ นุรักษ์เซ, "พัฒนาการของการบริหารการพยาบาลในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 65.

ฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลเสมอมา ทั้งสองตำแหน่งนี้มีลักษณะการทำงานที่สัมพันธ์กันเนื่องกันและต้องรับผิดชอบร่วมกันตลอดเวลา แต่ในปัจจุบัน ลักษณะหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของพยาบาลวิชาชีพทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกันมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อนาฬิกาทางปรัชญาการพยาบาล จึงได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ไว้ว่า

1. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิพรศนิยม (Asceticism) ไม่แตกต่างกัน
2. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิจินศนิยม (Romanticism) ไม่แตกต่างกัน
3. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิปฏิบัตินิยม (Pragmatism) แตกต่างกัน
4. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิอัตถิภาวนิยม (Humanistic existentialism) แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันการศึกษาพยาบาล และโรงพยาบาลที่มีนักศึกษาพยาบาลจากสถาบันการศึกษานั้นๆฝึกปฏิบัติงานอยู่ โดยสถาบันการศึกษาพยาบาล และโรงพยาบาลที่มีนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานนั้น จะต้องอยู่ในสังกัดเดียวกัน ทุกสังกัด ทั่วประเทศ ได้แก่ สังกัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข ทบวงมหาวิทยาลัย องค์การอุตสาหกรรม และสังกัดเอกชน
2. การวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล 4 ลัทธิคือ ลัทธิพรศนิยม (Asceticism) ลัทธิจินศนิยม (Romanticism) ลัทธิปฏิบัตินิยม (Pragmatism) และลัทธิอัตถิภาวนิยม (Humanistic existentialism) ซึ่งในแต่ละลัทธิ ได้ศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลใน 3 ด้านคือ แนวคิดทางด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล ด้านองค์ประกอบของการพยาบาล และด้านกิจกรรมของการพยาบาล
3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ทางการพยาบาลคือ อาจารย์พยาบาล และพยาบาลประจำการ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลลัทธิพรตนิยม จินตนิยม ปฏิบัตินิยม และอัตถิภาวนิยม

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ถือว่า

1. พยาบาลวิชาชีพมีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลทุกคน
2. แนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล เป็นสิ่งที่สามารถสอบถามได้โดยการใช่แบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล
3. คำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นคำตอบที่จริงใจ และตรงกับแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของผู้ตอบ

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล เป็นเครื่องมือแต่เพียงอย่างเดียว
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลเพียง 4 ลัทธิเท่านั้น จึงมีความจำกัดต่อการที่จะสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลระบบอื่นๆที่คว้อย่างประชากรในการศึกษาครั้งนี้อาจยึดถืออยู่

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิด หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อ หรือหลักยึดของบุคคลที่มีต่อการพยาบาลของปรัชญาการพยาบาลลัทธิต่างๆทั้งในค่านิยมมุ่งหมายของการพยาบาล ค่านองค์ประกอบของการพยาบาล และค่านกิจกรรมของการพยาบาล

ปรัชญาการพยาบาล หมายถึง หลัก ทฤษฎี หรือแนวคิดทางการพยาบาลของปรัชญาการพยาบาล 4 ลัทธิ คือ ลัทธิพรตนิยม จินตนิยม ปฏิบัตินิยม และ

อัตถิภาวนิยม

พรตนิยม (Asceticism) หมายถึง ลัทธิปรัชญาการพยายามที่มีความเชื่อว่า การบำเพ็ญพรต หรือการอุทิศตนเองเพื่อผู้อื่น จะช่วยให้มีความสุขได้ตามเป้าหมายของชีวิต

จินตนิยม (Romanticism) หมายถึง ลัทธิปรัชญาการพยายามที่มีความเชื่อว่า การที่มีจินตนาการเสรี ทำให้เกิดการสร้างสรรค์และสามารถทำงานได้ที่ดีที่สุด

ปฏิบัตินิยม (Pragmatism) หมายถึง ลัทธิปรัชญาการพยายามที่ยึดหลักว่า ความเชื่อจะมีผลได้ก็ต่อเมื่อได้นำมาปฏิบัติ หรือลงมือทำเอง กล่าวคือ เป็นวิธีการแห่งการพิสูจน์และทดลองซึ่งรวมถึงประสบการณ์ของมนุษย์ด้วย

อัตถิภาวนิยม (Humanistic existentialism) หมายถึง ลัทธิปรัชญาการพยายามที่มีความเชื่อว่า มนุษย์เป็นหน่วยหนึ่งในเอกภพ สิ่งเสริมให้มนุษย์ได้คิด และทำในสิ่งที่ได้เลือกไว้ภายใต้หลักการพื้นฐานที่ว่า มนุษย์ต้องการอิสระ มีสิทธิและเสรีภาพมากที่สุดในการเลือกทางดำเนินชีวิต

ความมุ่งหมายของการพยายาม หมายถึง เป้าหมายที่คาดว่าจะได้รับจากการพยายาม ความแนวคิดทางปรัชญาการพยายามในลัทธินั้นๆ

องค์ประกอบของการพยายาม หมายถึง ลักษณะของพยายามที่พึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ทางการพยายาม ความแนวคิดทางปรัชญาการพยายามในลัทธินั้นๆ

กิจกรรมของการพยายาม หมายถึง การปฏิบัติของพยายามที่ให้แก่อุปวาท ความแนวคิดทางปรัชญาการพยายามในลัทธินั้นๆ

พยายามวิชาชีพ หมายถึง พยายามที่ได้รับใบประกอบโรคศิลปะจากกระทรวงสาธารณสุข สาขากการพยาบาลชั้นหนึ่ง และปฏิบัติงานเป็นอาจารย์พยาบาล อยู่ในสถานการศึกษาพยาบาล หรือปฏิบัติงานเป็นพยาบาลประจำการในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่สอน หรือฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล

อาจารย์พยาบาล หมายถึง พยาบาลวิชาชีพซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนนักศึกษาพยาบาลในภาคทฤษฎีและ/หรือภาคปฏิบัติในสถานการศึกษาพยาบาล

พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่บน
หอผู้ป่วยในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล

ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง หน้าที่ที่พยาบาลวิชาชีพดำรงอยู่ ได้แก่
ตำแหน่งอาจารย์พยาบาล หรือพยาบาลฝ่ายการศึกษา และพยาบาลประจำการหรือ
พยาบาลฝ่ายบริการพยาบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพซึ่งรวมถึง
อาจารย์พยาบาล และพยาบาลประจำการ
2. เป็นแนวทางในการ เตรียมและอบรมพยาบาลวิชาชีพให้มีแนวคิดทาง
ปรัชญาการพยาบาลสอดคล้องกัน
3. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรทางการพยาบาล
4. เป็นแนวทางในการวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องนี้และ /หรือ เรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย